

การทำดี ต้องรู้จัก...พอดี
...หากเกินดี ก็จะไม่พอดี

มีคำกล่าวที่ชวนให้คิดพิจารณาที่ว่า...

“เมื่อมีกฎข้อห้ามมากขึ้น ประชาชนก็ยิ่งยากจนลง

เมื่อประชาชนสั่งสมทรัพย์ไว้มาก ความประพฤติก็ทรามลง

เมื่อมนุษย์สามารถในวิชาการเกินไป ก็มีสิ่งอูธรูปแปลกๆ เกิดขึ้น

เมื่อมีโทษหนักเกินไป โจรผู้ร้ายก็มากขึ้น”

โดยนัยความหมายจากทั้ง ๔ ข้อความแล้ว ดูจะเป็นการสรุป
รวบยอดการเรียนรู้จากสภาพการณ์ที่เกิดขึ้น และให้เห็นจริงว่าเป็นไป
เช่นนั้น ผู้รู้จึงนำมาสรุป กล่าวไว้เป็นอนุสติสอนใจ อันเป็นไปตามยุค
ตามสมัยให้ชวนคิดพิจารณา เพื่อนำไปสู่การยอมรับในความเป็นจริง
โดยหวังประโยชน์สำคัญในการนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตปัจจุบัน

เช่นเดียวกับสภาพสังคมในปัจจุบันของประเทศเรา มีเรื่องราวต่างๆ เกิดขึ้นมากมายให้หลากหลายรสชาติ ทั้งให้คุณ ทั้งให้โทษ แล้วแต่กรณี มีทั้งที่เราทั้งหลายยินดีหรือไม่ยินดี ชอบใจหรือไม่ชอบใจ แตกต่างกันไปตามสภาพธรรมนั้นๆ

หลายๆ คนอาจจะมีความสุข เพราะถูกใจ ชอบใจ แต่อีกหลายๆ คนอาจจะต้องเข้าโรงพยาบาล เพราะการเข้าไปรับรู้หรือเสพข้อมูลจนเกินขนาด วิตกกังวลจนปฏิเสธการรับรู้อย่างสิ้นเชิง เพราะไม่ถูกใจ ไม่ชอบใจ!

จะรับรู้เกินขนาดจนนำไปสู่การปฏิเสธอย่างสิ้นเชิง หรือหลงระเหิรยินดีให้ชอบใจพอใจจนลืมนิจพิจารณา ก็ล้วนแล้วแต่ยังไม่ใช่วิถีทางที่ถูกต้องในพระพุทธศาสนา ซึ่งให้คติธรรมทางสายกลางไว้เป็นหลักการดำเนินชีวิต เพื่อนำไปสู่ประโยชน์สุขโดยธรรมเป็นจุดมุ่งหมาย ดังคำกล่าวของผู้รู้ในอดีตที่ได้ยกขึ้นมาตอนต้น ซึ่งหากพิจารณาให้เห็นความจริงตามที่ว่า...

“ทำไมเมื่อมีปรากฏเกิดสิ่งเหล่านี้ขึ้น จึงส่งผลให้เป็นไปในทางลบอย่างนี้ หรือดังคำกล่าวที่ว่า เมื่อกฎข้อห้ามมากขึ้น ประชาชนยิ่งยากจนลง หรือประชาชนสังสรรค์พัวไว้มาก มนุษย์ก็ทรามลง จนถึง

เมื่อมีโทษหนักเกินไป โจรผู้ร้ายก็มากขึ้น”

เมื่อพิจารณาในทุกความหมายล้วนแล้วแต่พบคำที่ให้ความหมายว่า เกินพอดี หรือ ไม่พอดี ไม่ว่าจะเป็นคำที่แสดงว่า ‘มากขึ้น เกินไป หรือมากเกินไป’

จากความหมายของคำดังกล่าว จึงขยายความให้เห็นถึงความไม่รู้จักคำว่า พอดี พอเหมาะ พอควร และพอเพียง ซึ่งที่สุดก็นำไปสู่ผลลัพธ์ที่แสดงตอบกลับในทางลบ อันเป็นการให้โทษ ไม่มีประโยชน์จากการกระทำนั้นๆ เลย

จึงเป็นเรื่องธรรมดาของผู้รู้หรือบุคคลที่มีความปกติ ซึ่งมุ่งหวังความสงบสุขในชีวิต ที่จะต้องรู้จักคิดพิจารณา และหาข้อยุติในแต่ละเรื่องที่กระทำ เพื่อไม่ให้เกินพอดีหรือขาดไปไม่พอดี ซึ่งไม่ให้คุณทั้ง ๒ ส่วน ทั้งส่วนขาดและส่วนเกิน ดังภาษาที่พูดกันว่า ‘ไม่เต็ม กรอบหรือล้นกรอบ’

ดังนั้น การรู้จักหาความพอดี ดำรงอยู่ด้วยความพอเพียง ประพฤติตนอยู่อย่างพอเหมาะ ตั้งอยู่ในความพอใจตามความพอควร อันชอบโดยธรรม ซึ่งเป็นเรื่องนิสัยของสัตบุรุษ หรือผู้รู้จริงๆ ที่พึงจะกระทำได้ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงศักยภาพของการดำเนินชีวิต ซึ่งตั้งอยู่

ในความไม่ประมาทเป็นปกติวิสัย จึงพยากรณ์ได้ว่า ‘ยากที่จะพบกับ
ความเสื่อมหรือความหายนะ’ สำหรับบุคคลที่มีข้อประพจน์เช่นนั้น

แต่ถ้าไม่รู้จักคำว่า ‘พอ...’ ในทุกความหมายตามที่กล่าว
ย่อมนำไปสู่ความหายนะเสมอ ทั้งนี้เพราะการไม่รู้จักประเมินหา
ความพอเหมาะหรือการพยายามเข้าไปถึงความพอดีนั้น ซึ่งเป็นการ
ดำรงชีวิตอย่างประมาท จึงนำไปสู่ความไม่รู้จักประมาณตน และ
ประสบผลเป็นค่าทางลบแห่งชีวิต

ในทางโลกมีตัวอย่างบุคคลที่เดินทางไปสู่ความหายนะ
มากมาย ทั้งๆ ที่ก้าวย่างไปสู่ความสำเร็จ พบชีวิตที่มีความสุขสงบ
แล้ว แต่ได้ก้าวย่างพ้นจนเลยเกินความพอดีไปด้วยความประมาท
ด้วยความหลงมัวเมา เพราะขาดการพินิจพิจารณา ไม่มีสติปัญญา
พอที่จะยับยั้งให้อยู่ในจุดความพอดีได้ สุดท้ายจึงมุ่งหน้าไปสู่ความ
หายนะ ดังปรากฏกับชีวิตตน

การใช้ชีวิตในทางโลกเพื่อให้พบกับความพอดีนั้น จึงจำเป็น
อย่างยิ่งที่จะต้องมียุทธวิธีดำเนินชีวิต อันได้แก่...

สัปปุริสธรรม ๗ ประการ

คือ จะต้องเป็นผู้รู้จักเหตุ (ธัมมัญญตา) ต้องรู้จักผลหรือรู้จัก

ความมุ่งหมาย (อัตถัณฺณตฺตา) ต้องรู้จักตน (อัตตัณฺณตฺตา) ต้องรู้จัก
ประมาณ (มัตตตฺตณฺณตฺตา) ต้องรู้จักกาล (กาลัณฺณตฺตา) ต้องรู้จักชุมชน
(ปริสัณฺณตฺตา) และต้องรู้จักบุคคล (ปฺุคคัลลณฺณตฺตา)

ในทางธรรมยกย่องผู้มีศีลธรรม ๗ ประการ ดังกล่าวว่าเป็น
ภักดีสัตบุรุษซึ่งควรคบหา ทั้งนี้เพราะเป็นผู้ดำรงตนอยู่อย่างมี
ประโยชน์โดยธรรม เป็นผู้ที่คิดพูดทำในกิจการใดๆ ไม่เป็นไปเพื่อ
เบียดเบียนตนและผู้อื่น เป็นผู้ดำรงตนอยู่อย่างพอดี รู้วิธีการดำเนิน
ชีวิตในทางสายกลาง ซึ่งหมายถึง มีความปกติอยู่กับความไม่
ประมาท อันเป็นเครื่องหมายของผู้รู้ในทางพระพุทธศาสนาที่แท้จริง

บุคคลเหล่านี้จะทำการสิ่งใดจะไตร่ตรองความคิด รู้จักพิจารณาในความหมาย และมีความรอบคอบในการกระทำ จึงไม่เกินดี มีความพอเหมาะ จะก้าวไปข้างหน้าก็สวยงามมีประโยชน์ เป็นที่ยินดีของหมู่ชน จะก้าวลงจากกิจธุระหน้าที่ก็ให้ดูน่านับถือ

กล่าวโดยสรุปแล้วไม่ว่าจะหยุดหรือจะไปต่อ ก็ดูดี มีความเหมาะสม ให้ประโยชน์ส่วนรวมด้วย ไม่เป็นโทษเลย

ทั้งนี้เพราะ...รู้จักคำว่า ‘พอดี’

ความพอดี ความพอเหมาะ ความพอเพียง จึงเกิดจากการ

ปฏิบัติที่ยึดหลักทางสายกลาง อันจะต้องรู้พิจารณาโดยแยบคาย เพื่อให้รู้คุณรู้โทษ เห็นในสิ่งที่ต้องกระทำว่ามีประโยชน์จริงหรือไม่ รู้จุดประสงค์ของการกระทำนั้นว่า ต้องนำไปเพื่อความสงบสุขที่แท้จริง และในทางตรงข้าม ถ้าใช้ชีวิตอย่างไรความเหมาะสม ไม่รู้จักความพอดี ปฏิเสธความพอเพียงตามฐานะแห่งตน หรือไม่รู้จักประมาณตน สุดท้ายก็จะต้องพบกับความวุ่นวาย แม้สิ่งนั้นๆ จะเป็นเรื่องที่ดีตามโลกสมมุติ ดังเช่น ลาภ ยศ สรรเสริญ สุข หากเกินพอดีเมื่อไร ก็ย่อมนำไปสู่ความสูญเสียคุณค่าความดี ความมีประโยชน์ ที่เคยดำรงอยู่ได้ กล่าวได้ว่า **เกินดีเมื่อไรก็จะเสียดี (คุณประโยชน์) ได้เมื่อนั้น!**

แต่ก็เป็นเรื่องยากสำหรับปุถุชนทั้งหลายที่จะเข้าถึงความพอดี รู้จักดำรงตนอยู่ในความพอเพียง หรือปฏิบัติตนตามหลักสายกลาง ในวิถีชาวพุทธ ทั้งนี้เพราะความลุ่มหลงมัวเมาโง่งมอยู่กับสภาพการปรุงแต่งหลอกลวงของโลก ด้วยอำนาจโลภะ โทสะ โมหะ อันเป็นอกุศลมูลกิเลสรากเหง้าของอวิชชา ซึ่งให้เข้าไปยึดไปถือในสิ่งที่ไม่ควรไม่เหมาะ และไม่พอดีเป็นปกติวิสัย จึงทำให้วุ่นวาย ไม่สงบ และไม่มีโอกาสจะบรรจบกับความสุขที่แท้จริงได้เลย ไม่ว่าในกาลไหนๆ

ทั้งนี้เพราะไม่เข้าใจความเป็นธรรมดา มองข้ามธรรมชาติ
โดยสำคัญตนผิด และลืมนั่น ลืมตัว

สำคัญตนผิดทั้งนี้ เพราะไม่รู้จักตัวตนที่แท้จริง!

ความรู้จักตัวตนที่แท้จริงจึงนำไปสู่ความหลงตน และความ
หลงตนนี้แหละจึงนำไปสู่ความวิบัติในความคิด ความเห็น ที่เรียกว่า
‘ทิฏฐิวิบัติ’ จึงยากที่จะพูดคุยกะสอนให้รู้ได้ว่า อะไรดี อะไรชั่ว อะไร
ควร อะไรไม่ควร

**คนที่มิทิวฐิวิบัติจึงสามารถแปรรูปสู่การกระทำให้มี
ความวิปริตผิดเพี้ยนไปได้โดยไม่น่าเชื่อว่าจะเป็นไปเช่นนั้น!**
ประกอบบอกลกรรมได้อย่างไม่รู้สำนึก ขาดวุฒิภาวะ สูญเสียความ
เป็นมนุษย์ไปอย่างหมดสิ้น จึงไม่แปลกที่จะพบบุคคลที่อ้างตัวว่า
ทรงเกียรติในสังคมมีพฤติกรรมไม่แตกต่างไปจากสัตว์เดรัจฉาน
สำรอกคำพูด แสดงการกระทำออกมาอย่างไม่หลงเหลือคุณค่า
ความเป็นสัตว์มนุษย์ อันมีคุณสมบัติแตกต่างจากสัตว์เดรัจฉาน
ที่สามารถก้าวอย่างสุ่มที่ศีลธรรม นำไปสู่ความเป็นสัตว์ประเสริฐได้

จึงไม่แปลกที่มีการกระทำอย่างไร้มโนธรรม ประกอบพฤติกรรม
เบียดเบียนกัน ทำร้าย และทำลายกัน และยากที่จะถามหาต่อมสำนึก

ความกตัญญูตเวทิตาจากบุคคลเหล่านี้ได้ ซึ่งถ้าถึงขั้นสูงสุดของความวิบัติอย่างเป็นปกติที่เรียกว่า ‘นียตมิจฉาทิฏฐิกรรม’* อันมีโทษหนักเทียบชั้น ‘อนันตริยกรรม’** ซึ่งจะปรากฏความทุกข์ในขุมนรกเป็นสิ่งตอบแทนอยู่ในเบื้องหน้า ยิ่งไม่สามารถอบรมสั่งสอนเพื่อให้กลับมาสู่ความพอดีได้เลยในชาติดังกล่าวนี

จึงควรอย่างยิ่งที่จะต้องพิจารณาให้มาก ในความหมายแห่งธรรมของความเป็นตัวตนที่แท้จริงคืออะไร เพื่อนำไปสู่ความเข้าใจอันถูกต้องโดยธรรม เพื่อเข้าไปถึงหลักแห่งความพอดีที่สามารถจะนำไปสู่ความสุขสงบร่มเย็นได้

โดยรู้จักปล่อยละความอยาก ความยึด ซึ่งจะได้เข้าถึงความพอดีแห่งวิถีชีวิต ด้วยความพอดีเป็นคุณธรรม อันอำนวยประโยชน์ให้ทุกกรณี ดังที่พระพุทธองค์ตรัสไว้ว่า...

“เมตตญญตา สทา สาธุ ความรู้จักประมาณ (พอดี) ให้สำเร็จประโยชน์ทุกอย่าง...”

* นียตมิจฉาทิฏฐิกรรม เป็นกรรมที่รุนแรงที่สุดและให้ผลก่อนกรรมอื่นๆ ทั้งหมด

** อนันตริยกรรม มี ๕ ประการ เริ่มต้นแต่ สังฆเภทกรรม ซึ่งเป็นกรรมที่หนักที่สุดรองมาคือ ทำพระพุทธเจ้าให้ห่อพระโลหิต รองมาคือฆ่าพระอรหันต์ รองมาคือฆ่ามารดา และสุดท้ายคือ ฆ่าบิดา

ในความไม่มีสาระ ก็ยังพอมีความ
เป็นสาระ หากรู้จักคิด!

เปิดหนังสือพิมพ์หลายฉบับมาอ่านดู เพื่อหวังประดับความรู้
ความเข้าใจในกระแสสังคมว่า ‘กำลังไปแนวใด’ จะได้ตั้งธรรมเนียม
สอนคนให้ถูกทิศทาง

จากการพิจารณาข่าวสาร ก็ให้มันงง! ว่าทำไมกระแสสังคม
ยังไหลวนอยู่ที่เดิม ไม่ได้พัฒนาคืบหน้าไปดังที่คาดคิด ทั้งที่ผ่านกาล
วิฤตติมาอย่างเฉียดฉิว จึงดูเหมือนกับไม่ใส่ใจในบทเรียนที่ผ่านมา
อย่างสมควรกระทำ จึงไม่มีผลเชิงบวกต่อสังคมอย่างควรเป็น

พิจารณาข้อข้อความ คำพูด ความคิด ของผู้รับผิดชอบใน
บ้านเมืองจากข่าวสารแล้วให้เห็นถึงจริตของความไม่มีฐาน ดูยังสับสน
อลวนกันอยู่ ดุจดั่งทำพิธีห้าศาสนา สิบลัทธิ ร้อยทิฎฐิ เพื่อความเป็น
หนึ่ง เพื่อให้ได้ตั้งใจ สมประสงค์ สมปรารถนา ตามความทะยาน

อยากของกิเลสหน้าเป็นๆ ทั้งหลาย จึงไหลวนอยู่ในพิธีกรรมที่ไม่ใช่พุทธศาสนา อันมีกรรมคติเป็นที่ตั้งของความเข้าใจ มีความเชื่อในผลบาป-บุญเป็นที่หมายของครองครองชีวิต

ให้นึกถึงสภาพความจริงที่ไร้แก่นสาร ไม่มีสารประโยชน์อุปมาดุจเศษสวะที่ไหลวนไปตามกระแสสายธาร ไม่รู้ฝั่ง ไม่รู้ทิศ ไร้เป้าหมาย ขาดจุดประสงค์

ที่กล่าวว่า ไร้หลักการและขาดจุดมุ่งหมาย จึงสะท้อนให้เห็นถึงตัวตนของความจริง ที่แสดงพฤติกรรมที่ไร้รูปแบบวิถีพุทธ ภาพม่านมายาแห่งความคิดของปุถุชนที่กักตักอยู่ด้วยโลกธรรมแปดจึงไหลวนคละคลุ้งไปทั่วสังคม ดุจไฟจากกองขยะสกปรกที่เผาไหม้อยู่ข้างถนน! ส่งควันฟุ้งไหลวนไปทั่วอาณาบริเวณ ไร้สาระ ขาดความเป็นรูปธรรม แต่ให้ความรำคาญ เหม็นเบื่อได้ดิชะมัดยาด หากใครดันทะลึ่งเดินผ่านเข้าไปกระทบเข้า ไม่ว่าจะเจตนาหรือมิเจตนา ก็จะได้รับความรู้สึกเป็นอันเดียวกันว่า น่าสำรอก! เป็นคำรบที่ ๑ ส่วนคำรบต่อไปนั้น กรุณาคิดเอาเองว่า ควรเป็นอย่างไร...

ในทางพระพุทธศาสนาของเรานั้น ได้ให้หลักธรรมเที่ยงแท้อยู่ข้อหนึ่ง ซึ่งมีประโยชน์ในทุกกาล คือ ให้มีสติในการรับรู้ ระลึกรู้

ในสรรพสังขารทั้งหลาย ให้รู้จักระวังสำรวมอินทรีย์ไว้ให้มั่น ห้าม
เปลือยไพล่ ปล่อยปละหละหลวมในอินทรีย์ที่พึงควรสังวรเป็นอันขาด
ให้ตามดูรู้เห็นต่อการรับรู้สัมผัสในสิ่งต่างๆ ที่ก่อเกิดอยู่รอบตัว
มีอิทธิพลส่งผลกระทบต่อความรู้สึกนึกคิดของเราได้ จึงสั่งสอนให้สำรวม
ระวังในอินทรีย์ มีสติสัมปชัญญะ ตามระลึกรู้ พิจารณาดูให้เห็นแจ้ง
จริงในสภาพธรรมเหล่านั้น

**สำคัญอย่างยิ่ง ต้องรู้ระวังเฝ้าดูแลรักษาจิต อย่าให้
ไปติดกับอารมณ์ จนแยกไม่ออก บอกไม่ถูกว่า ใครคือเรา
เราคือใคร! ซึ่งกลายเป็นเรื่องอันตรายร้ายแรงขึ้นมาได้อย่างมาก**

โดยเฉพาะในสังคมยุคปัจจุบัน เพียงแค่เข้าไปติดเร้าอยู่ใน
อารมณ์ที่ถูกปรุงแต่งสร้างขึ้นด้วยยุทธวิธีการทำลายสภาพจิตสำนึก
เดิมของบุคคล และปล่อยให้สำนึกใหม่ที่ถูกปรุงแต่งอย่างมีจุด
มุ่งหมายไหลเข้าไปแทนที่ ควบคุมสภาพความนึกคิดจิตใจดั้งเดิม
จนสามารถควบคุมให้ไหลวนไปตามภาวะปรุงแต่งที่ถูกสร้างขึ้นมา
ใหม่ได้อย่างน่าประหลาดใจยิ่ง จนสามารถจูงใจชักนำไปตามวิถีที่
ผู้กระทำการต้องการได้ จนเกิดขบวนการจูงใจ ผูกจิต ด้วยการเพิ่ม
ความคิด เปลี่ยนจากความเห็น ให้เป็นไปตามอำนาจการกระทำ

ภายนอกได้จริงๆ

ในห้วงเวลาที่ผ่านมา ภาคสังคมถูกมอมเมาให้รับรู้หนาท้อสสาระ (สิ่งไร้สาระทั้งหลาย) จนจิตเสียสภาพ ทอดทิ้งความสำนึกเดิมไปกันจำนวนไม่น้อย

‘การคืนสติ-การคืนใจ’ ให้แก่ภาคสังคมจึงเป็นงานสำคัญที่ทุกคนต้องช่วยกันกระทำ โดยยึดหลักธรรมวิธีในพระพุทธศาสนาที่สามารถแก้ปัญหาดังกล่าวได้ถูกจุดได้ถูกต้องอย่างแท้จริง

ประเด็นสำคัญอยู่ที่ว่า แล้วจะเริ่มต้นดำเนินการอย่างไร เพื่อจูงจิต จูงใจ ของผู้คนให้คืนกลับมาสู่ความเป็นปกติ ในฐานะสัตว์มนุษย์ที่เป็นไท ไม่ใช่ทาส ตามที่กล่าวว่า **“ควรคืนกลับสติให้สังคมไทย”**

ที่สำคัญ ภาคสังคมควรเข้าใจในความจริงของกระแสสังคมที่ไหลไปอย่างไรทิศทาง อันสะท้อนให้เห็นความจริงจากภาคความคิดของสังคม ที่แสดงออกถึงความล้มเหลวในกระบวนการจิตสร้างสรรค์หรือจิตสาธารณะ อันจะต้องประกอบด้วย **‘พรหมวิหารธรรม’**

หลากหลายเรื่องราวที่ผลิออกมาจากความคิดในมานมายุแห่งจิตล้มเหลว ที่สื่อสารออกมาสู่สังคม จึงให้ชวนสงสัยว่า ใช่หรือ

คือคนคิด... เป็นไปได้อย่างไรกับความคิดแบบนี้... หรือไม่มีอะไรจะคิด
อีกแล้วหรือ!? จึงคิดได้แต่เพียงแค่นี้?

บางเรื่องอ่านดูแล้วให้เกิดความสังเวชว่า ‘คิด อ่าน ทำ
ได้อย่างไร’ และถ้าผู้คิดนั้นเป็นชนชั้นผู้นำในสังคม มีอำนาจบริหาร
บ้านเมือง ซึ่งมีความคิดกันอยู่เพียงแค่นี้ ประเทศชาติ สังคม จะอยู่
ยั่งยืนต่อไปได้อย่างไร?

สำคัญอย่างยิ่ง เมื่อความคิดเหล่านี้ถูกถ่ายทอดออกไปเป็น
วิธีการปฏิบัติ ก็คงไม่ต้องถามกลับว่า...

‘หนัตา ผลสัมฤทธิ์ จะเป็นอย่างไร?’

จึงยังไม่แปลกที่สังคมยังไม่หนึ่งสงบ แม้มายาคติในจิตจะเรียก
ร้องหา ‘สันติธรรม’ องค์เทพของกลไกภาคสังคมจึงยังไม่ขับเคลื่อน
ไปในทางสร้างสรรค์ และจึงไม่แปลกที่ประเทศยังคงชะงักงัน
ไม่ขยับเขยื้อน ซึ่งถ้ายังมีสภาพเป็นอยู่น้อยๆ ก็ให้น่ากลัวต่อผลที่จะ
เกิดขึ้นตามปัจจัยการ* ที่มีภาวะอ่อนแอทางสังคมเป็นปัจจัย ซึ่ง
พร้อมที่จะเข้าสู่จุดเปลี่ยนตามแรงขับเคลื่อน อันเป็นไปตามกฎลูกโซ่
ของเหตุปัจจัย ไม่ว่าจะสร้างสรรค์หรือทำลาย ย่อมสามารถเกิดขึ้นได้ทั้งนั้น

* ปัจจัยการ หมายถึง อากาโรที่สิ่งทั้งหลายเป็นปัจจัยแก่กัน

ถ้าสภาพความจริงเป็นเช่นนี้!

ดังนั้น บนถนนแห่งความจริงของสังคมไทย ที่ปรากฏสภาพ
ธรรมต่างๆ นานา ตามที่สะท้อนออกมาจากมายาแห่งความคิดของ
ภาคสังคม จึงให้ต้องปลงความรู้สึกละสับ เพื่อตั้งสติกำหนดรู้
เพื่อคืนใจสู่ความเป็นปกติ ก่อนที่จะคิดพิจารณาแก้ไขในเรื่องใดๆ
โดยเฉพาะ เพื่อจะได้สามารถออกมาจากสิ่งเร้าปรุงแต่ง ที่ถูกเติมแต่ง
เข้าไปในชีวิตในรูปกระแสสังคม

‘การรู้ตัวทั่วพร้อม-รู้ใจทั่วถึง’ จึงเป็นหลักปฏิบัติอันสำคัญ
ในการพัฒนาคุณภาพของสติสัมปชัญญะ เพื่อจะได้สามารถคิด
พิจารณาให้เข้าใจ เข้าถึง ตรึงประเด็นความจริงของปัญหาเรื่องราว
ต่างๆ ที่ไหลวนอยู่ในสังคมได้อย่างแท้จริง

การคืนกลับสู่การรู้จักคิด เพื่อรู้จักพิจารณาให้เห็นความควร
ความไม่ควร ในสาระหรือไม่มีสาระทั้งหลาย ที่เป็นผลผลิตทางสังคม
จึงเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่งของประชาคมในสังคม

จึงหวังเป็นอย่างยิ่งว่า ทุกองค์กรที่รับผิดชอบต่อภาคสังคม
โดยเฉพาะหน่วยงานที่รับภาระพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ จะได้ช่วยกัน
รณรงค์กระตุ้นเตือน การให้การศึกษาเพื่อชีวิตอย่างมีจุดมุ่งหมาย

ให้สอดคล้องกับความเป็นจริง เพื่อประโยชน์ที่ประเทศชาติพึงจะได้รับ ประการสำคัญคือ การนำสังคมคืนกลับสู่ถนนแห่งความจริงดังเช่น ในอดีต ที่สังคมไทยเข้มแข็ง ยั่งยืน และมีความคิดสร้างสรรค์ แบบไทยเสรี **การพัฒนาจริยธรรมคุณธรรมของทุกๆ คนในสังคม ให้กลับมาสู่มาตรฐานของสัตว์ประเสริฐจึงเป็นเรื่องที่จำเป็นอย่างยิ่ง** เพื่อการนำมวลสมาชิกในภาคสังคมกลับมาอยู่ร่วมกันได้ อย่างไม่หวาดระแวง ไม่คิดเบียดเบียน และไม่ประสงค์ร้ายต่อกัน อันจะนำไปสู่ความสงบสุขของภาคสังคมได้ตามที่ทุกๆ คนปรารถนา

‘การคืนสติ การคืนใจ ให้แก่สังคม’ ด้วยธรรมวิธีที่ถูกต้อง ตามหลักพุทธศาสนา จึงเป็นเรื่องสำคัญที่สุดในสถานการณ์ของภาค สังคม ณ เวลานี้ ซึ่งเป็นเรื่องที่ต้องเร่งทำเป็นประการแรก ก่อนการ คิดพัฒนาการด้านต่างๆ ของสังคม สำคัญอย่างยิ่งคือ อย่าต่อเติมสิ่ง ที่เลวร้ายซ้ำเติมลงไปในสังคมให้มากกว่าที่เป็นอยู่ จนสังคมเกินกว่า จะรับได้ จึงควรระวังอย่างยิ่งต่อการใช้อำนาจในทุกๆ ด้านที่อาจส่งผล กระทำต่อภาคสังคมในขณะนี้ ซึ่งอ่อนแอ เปราะบาง ดังที่สะท้อน ความไร้สาระออกมาจากมานายาของความคิด ที่เห็นจะไม่ค่อย ถูกต้องตามทำนองคลองธรรม!